Левик А. В. [1], Давидов А. М. [2]

[1] *аспірантка*
Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури, Київ, Україна
Anastasiia.Levyk@naoma.edu.ua
orcid.org/0000-0003-1386-4687

[2] *канд. арх., доцент,*
anatoliy.davydov@naoma.edu.ua.
orcid.org/0000-0003-2009-1491
Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури, Київ, Україна

ПЕРСПЕКТИВНА АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ КАМПУСІВ В УКРАЇНІ, ШЛЯХИ ЇЇ ФОРМУВАННЯ, РЕКОНСТРУКЦІЇ ТА МОДЕРНІЗАЦІЇ

© Левик А. В., Давидов А. М., 2025

https://doi.org/10.32347/2519-8661.2025.34.166-174/

Анотація. *В статті висвітлені ключові недоліки містобудівної організації архітектури університетів, наголошено на необхідності проведення реконструкції та модернізації наявних в Україні університетських комплексів. Визначено невідповідність архітектурного середовища університетів сучасним вимогам формування освітнього простору. Визначені перспективні принципи та напрямки організації ефективної архітектурно-планувальної організації університетських кампусів для нового будівництва, реконструкції та модернізації існуючих університетських комплексів з врахуванням вимог сталого розвитку.*

Методи дослідження *включають аналіз наукових досліджень, досвіду проєктування та будівництва. Порівняльно-аналітичний метод дозволив отримати необхідну первинну інформацію для систематизації ключових аспектів дослідження. Формулювання принципів та прийомів архітектурно-планувальної організації відбувалось методом абстрагування та узагальнення.*

Результати дослідження *відкривають можливість вдосконалити умови отримання освітніх послуг, підвищити ефективність інноваційної діяльності і забезпечити вимоги сталого розвитку закладів освіти.*

Висновки. *Використання зазначених принципів та прийомів для нового будівництва, реконструкції та модернізації наявних університетів приведе до створення ефективної моделі університетського кампусу, психологічно-комфортного та безпечного архітектурного середовища, що буде впливати на підвищення якості освіти.*

Ключові слова: *архітектура, університет, університетський кампус, функціональна організація, архітектурно-планувальна організація, принципи.*

Постановка проблеми. Питання формування та розробки ефективної моделі функціонально-планувальної організації університетських кампусів набуває особливої актуальності у наші часи. Більшість університетів, збудованих до здобуття Україною незалежності, мають історично сформовану містобудівну структуру, що нині потребує глибокого переосмислення. Швидкі технологічні зміни освітнього процесу потребують розробки рішень по реконструкції, модернізації, будівництву

додаткових функціональних зон, будівель та споруд університетських комплексів. Серед типових проблем таких закладів можна виокремити: розосереджене розташування навчальних корпусів, відсутність пішохідної доступності між функціональними зонами, складнощі з територіальним розвитком, недостатню кількість навчальних та житлових корпусів, зношеність інженерних мереж, використання непридатних або пристосованих приміщень, відсутність сучасного лабораторного обладнання та спеціалізованих приміщень для досліджень. Сучасні умови навчання і проживання не відповідають вимогам сталого розвитку, університетське середовище потребує рішень для впровадження вимог безпеки, гендерної рівності, безбар'єрності та енергоефективності. Типовим, є розташування окремих корпусів, гуртожитків у тканині міської забудови, що не дозволяє сформувати повноцінний університетський кампус. А це означає відсутність єдиного освітнього простору, у якому повинні знаходитися студенти. Створення перспективної моделі та принципів архітектурно-планувальної організації університетських кампусів буде сприяти можливості формування якісного та комфортного навчального середовища.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання архітектури закладів вищої освіти досліджувалося багатьма українськими науковцями. Більшість праць присвячена окремим об'єктам, функціональним зонам, університетам певного міста чи профілю. Низка дисертаційних досліджень українських науковців присвячені архітектурі закладів вищої освіти в Україні та світі: П. А. Солобай [16,17], Г. Л. Ковальська [6], О. С. Стасюк [18], О. В. Ольховська [13], Л. М. Закрепа [4], О. І. Жовква [3], Д. Р. Левченко [12], І. Л. Кравченко [9], О. Ю. Дмитраш [1], А. Емаміанфар (Іран) [2], Р. В. Колозалі (Кіпр) [8].

Проблемами формування та розвитку архітектури ЗВО в Україні займалися українські архітектори, дослідники: О. С. Слєпцов [15], Л. М. Ковальський [7], Г. Л. Ковальська [5], Д. Р. Левченко [11] та інші науковці.

А. Левик вперше використала теорію відновлення уваги для архітектурно-планувальної організації університетів у статті «Застосування attention restoration theory (ART) у планувальній організації університетських кампусів» [10].

Проблемами містобудування в контексті просторового планування територій займалися науковці А. Степанюк та Р. Кюнцлі [19].

Проблеми архітектури XX – поч. XXI століть висвітлені в спільній праці Б. С. Черкеса та С. М. Лінди [19].

Метою даної статті є визначення принципів архітектурно-планувальної організації університетських кампусів на основі глибокого аналізу проблематики, наукових досліджень, світового досвіду будівництва, аналізу містобудівних, соціальних, психологічних чинників та архітектурно-планувальних моделей університетських комплексів та кампусів.

Виклад основного матеріалу. Наша держава постійно і активно проводить освітні реформи, що спрямовані на вдосконалення навчальних процесів та підвищення якості освіти. Основним вектором цього процесу є інтеграція у європейський освітній простір, усунення наявних недоліків та створення умов відповідності вимогам та принципам сталого розвитку в архітектурі й суспільстві. Попри складні умови, зумовлені воєнними діями, держава продовжує реалізацію реформ, орієнтованих на вдосконалення освітньої системи.

Освітня реформа тісно пов'язана з процесом децентралізації, що передбачає не лише передачу повноважень і ресурсів від центральних органів влади до місцевого самоврядування, а й створення ключової одиниці управління — спроможної територіальної громади. Згідно Закону України «Про вищу освіту» [14], заклади вищої освіти отримали розширені автономні права, що вимагає вирішення комплексу питань, пов'язаних із забезпеченням організаційної, територіальної та функціональної самостійності.

Реформа вищої освіти в Україні має безпосередній вплив на процес інтеграції до Європейського освітнього простору, зокрема через імплементацію Болонського процесу, який триває з 2005 року.

Основними напрямами цієї реформи є надання автономії університетам, підвищення якості освіти, поєднання освіти, науки та інновацій, а також створення можливостей для індивідуалізації освітніх траєкторій шляхом розширення вибірковості дисциплін. Передбачається також оптимізація мережі закладів вищої освіти та впровадження грантової системи фінансування студентів. Усі ці процеси безпосередньо впливають на архітектурно-планувальні аспекти освітніх установ. Навчання здійснюється у спеціалізованих закладах — університетах, академіях, інститутах, консерваторіях та коледжах. Водночас швидкі темпи суспільних і державних перетворень не завжди адекватно відображаються в архітектурі освітнього середовища.

Розв'язання проблем, пов'язаних із укрупненням університетів, створенням повного набору функціональних зон, модернізацією навчального процесу, поліпшенням умов проживання студентів, реконструкцією і новим будівництвом кампусів потребує розробки сучасних теоретичних моделей архітектурно-планувальної організації.

Попередньо проведений аналіз історичних, організаційних, функціональних та планувальних особливостей розвитку університетських комплексів України виявив ряд головних недоліків. Більшість університетів не функціонують саме як кампуси, це організаційно об'єднані, але окремо розташовані, в межах населених пунктів, на великій відстані один від одного навчальні корпуси, гуртожитки, лабораторії, об'єкти культури та спорту. Такі структури ми спостерігаємо практично у всіх крупних містах України, у Києві, Харкові, Львові, Дніпрі і т.і. Але можна навести і приклади університетських кампусів, що об'єднані організаційно та всі об'єкти яких розташовані у межах єдиної території. Головне, що при цьому забезпечуються всі університетські потреби: навчальні, дослідницькі, проживання, відпочинку, культурно-спортивного розвитку. У даному випадку виникає ряд інших недоліків. Окремо формуються великі відокремлені зони навчання та проживання, що приводить до формуванню психологічно не комфортного середовища, яке потребує модернізації. У Києві, частково ми можемо назвати університетськими кампусами території Національного університету «Києво-Могилянська академія», Київського національного університету будівництва і архітектури, Національного університету «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» та Державного університету "Київський авіаційний інститут".

У процесі дослідження, яке проводили автори, на основі аналізу проблематики, наукових джерел та створених аналітичних моделей були визначені основні перспективні принципи архітектурно-планувальної організації університетських кампусів. Запропоновані принципи не лише мають економічне підґрунтя, а й сприяють створенню психологічного комфорту студентів, що позитивно впливає на якість освіти та відповідає принципам сталого розвитку.

Головною умовою створення раціональної, ефективної та психологічно-комфортної архітектурно-планувальної організації університетського кампусу є **«Принцип освітньої, територіальної та функціональної автономності університетського кампусу»** (рис. 1)**,** який передбачає, що для ефективного навчання, наукових досліджень, комфортного проживання й дозвілля університетський кампус має бути автономною структурою, що об'єднує всі необхідні функціональні зони — навчальну, дослідницьку, житлову, адміністративну, культурно-дозвіллєву, рекреаційну, спортивну та господарську. Саме повнота, та можливість автономного функціонування відрізняє університетський кампус від розрізнених навчальних корпусів або гуртожитків. Можливість автономного функціонування, що формується на єдиної території, сприяє створенню і організаційної автономії, що є і вимогою Закону України «Про вищу освіту» [14]**.** Організаційна, територіальна та функціональна автономія є головними чинниками оптимальної моделі університетського кампусу.

Рис. 1. Принцип освітньої, територіальної, функціональної автономності (рисунок автора)

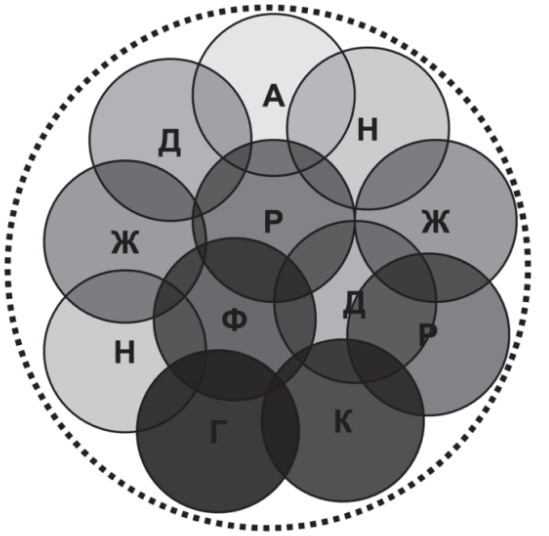

Умовні позначення функціональних зон кластера:	
А-Адміністративна зона	**Г**-Господарська зона
Д-Дослідницька зона	**Ж**-Житлова зона
К-Культурно-розважальна зона	**Н** -Навчальна зона
Р-Рекреаційна зона	**Ф**-Фізкультурно-спортивна зона
Межі кластера	▪▪▪▪▪▪▪▪▪▪▪▪

Рис. 2. Принцип інтеграції (конвергенції) функціональних зон (рисунок автора)

Розташування та взаємозв'язок функціональних зон в межах єдиної території є важливим моментом планувальної організації. Проведений аналіз досвіду будівництва показав, що створення великих, монофункціональних зон навчання, проживання, обслуговування приводить до психологічної втоми студентів та збільшення шляхів пересування. **«Принцип конвергенції функціональних зон університетського кампусу»** (рис. 2) є необхідною вимогою ефективної та психологічно-комфортної моделі архітектурно-планувальної організації. Взаємне розташування і чергування зон навчання, проживання й відпочинку дозволяє підвищити комфорт і зменшити психологічну напругу та втому. Аналіз кількісного та якісного складу функціональних зон та зв'язків між ними більшості університетських кампусів показав, що є необхідність формування саме полі функціональних та взаємозв'язаних зон, створення середовища, що забезпечить відновлення енергії, покращення психологічного стану людини, яка знаходиться у процесі роботи або навчання. Це надає можливість уникати втоми від перебування в монофункціональній великій та протяжній зоні. Усталена в Україні практика формування певних функціональних зон як єдиного цілого й неподільного блоку не сприяє зняттю втоми та стресу з студентів та викладачів. Це положення доведено А. Левик у статті «Застосування attention restoration theory (ART) у планувальній організації університетських кампусів» [10].

Практика будівництва університетських кампусів та логіка двох зазначених принципів приводять до необхідності сформувати наступний: **«Принцип кластерного та поетапного розвитку університетського кампусу»** (рис. 3). Пропонується створення кампусів не шляхом випадкового розширення, наприклад будівництво навчальних корпусів або гуртожитків, а шляхом формування окремих кластерів — цілісних структурних елементів, які містять мінімально необхідний набір університетських функцій. Кожен новий кластер забезпечує збалансованість і поступовий розвиток університетському кампусу. Тоді початок та кожен етап розвитку університетського кампусу супроводжуватиметься появою нового кластера, як певної цілісної одиниці. Це дозволить отримати більш стабільну систему і запобігти дисбалансу у розвитку.

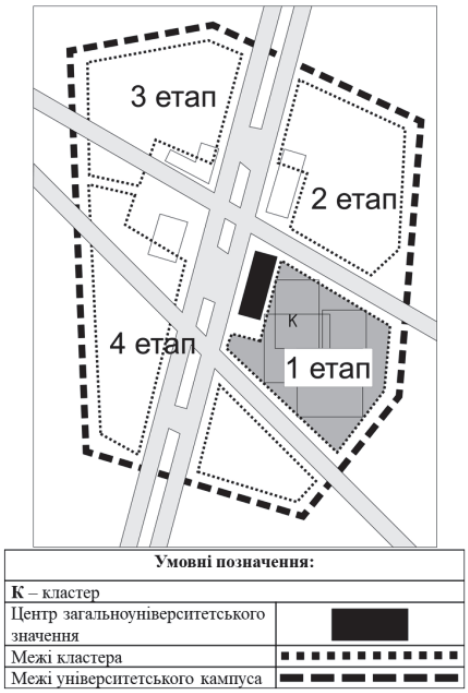

Рис. 3. Принцип кластерного та поетапного розвитку (рисунок автора)

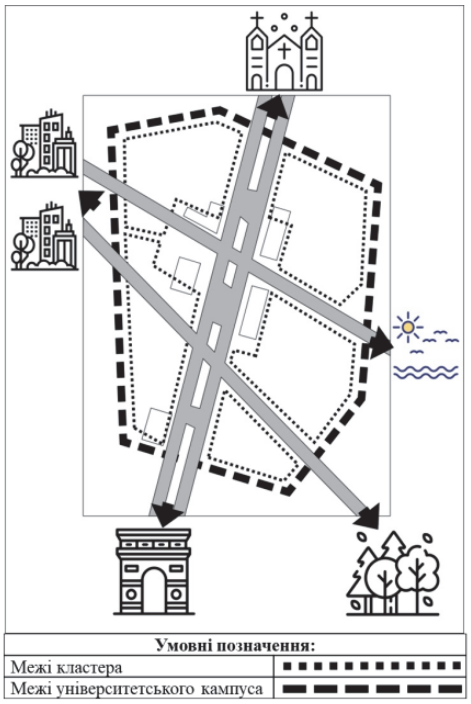

Рис. 4. Принцип створення планувального каркасу (рисунок автора)

Рис. 5. Принцип відповідності вимогам сталого розвитку (рисунок автора)

Перспектива та стратегія розвитку університетських кампусів, а також забезпечення психологічного комфорту вимагає застосовування **«Принципу створення планувального каркасу університетського кампусу»** (рис. 4). Це планувальна основа розташування кластерів та вектор перспективного розвитку. Цілісність архітектурної композиції забудови університетського кампусу має бути підпорядковано певній структурі. Формування відкритих лінійних просторів, на відміну від замкнутих у кластерах, дозволяють створити каркас для розташування цих кластерів і одночасно забезпечити студентів і викладачів можливістю зміни сприйняття простору для отримання розвантаження. Створення прямолінійних перспектив, вздовж яких розташовуються кластери кампусу, вказують на вектор розвитку, можливість психологічного розвантаження та забезпечують кампус транспортним зв'язком між зонами. Даний принцип визначено на основі аналізу композицій існуючих планувальних рішень та на основі принципів теорії «ART».

Сучасна організація забудови та архітектурного середовища університетських кампусів потребує застосування **«Принципу відповідності вимогам сталого розвитку»** (рис. 5). Це в першу чергу забезпечення безпеки, створення умов для навчання та проживання людей з інвалідністю, забезпечення забудови джерелами відновлювальної енергії, раціональна організація інфраструктури, впровадження системи ресайклінгу, сприяння розвитку та застосування інноваційних технологій. Всі ці вимоги є також чинниками, що впливають на забудову, простори, на всю архітектурно-планувальну організацію університетських комплексів і сприяють сталому розвитку університетських кампусів. Серед головних підходів до формування сучасного освітнього середовища варто відзначити: мікрозонування території, створення умов емоційного комфорту, використання біофільного дизайну, екосистемне озеленення, а також організацію гнучких, технологічно оснащених і комфортних просторів для індивідуальної та групової діяльності.

Запропонована система принципів стосується формування нових університетських кампусів, що можуть з'явитися в Україні у зв'язку з процесом укрупнення чи відновлення університетів, що були зруйновані під час воєнних дій. Але пропонується і застосування цієї системи принципів і при проведенні реорганізації, реконструкції та модернізації територій та будівель університетських кампусів. В першу чергу необхідно намагатися доповнити наяву територію всіма необхідними функціональними зонами, чергуючи їх між собою. Це дозволить створити університетський кластер, що буде мати організаційну, територіальну та функціональну автономію. Друге – провести аналіз можливості створення або відновлення планувального каркасу на території, знаходячи елементи його спрямування. Це можуть бути пам'ятки архітектури або цікава забудова, природні простори: водойма, скеля, парк, ліс. Далі необхідна повна модернізація території. Це заходи, що направлені на формування енергоефективності: утеплення стін, використання пасивних технологій, навісні фасади, елементи отримання енергії і т.п. Внутрішні простори будівель повинні бути оснащені ліфтами, мати безбар'єрний доступ до приміщень, забезпечення умов для навчання людей з особливими освітніми потребами. Обов'язковим є застосування відеоспостереження, систем пожежної сигналізації, димовиделення, доступу до приміщень та евакуаційних шляхів та виходів. Відкритий простір має бути безбар'єрним, з використанням сучасних технологій формування ландшафту та обладнання.

Висновки. Запропоновані принципи сприятимуть структурним змінам у модернізації архітектури університетських кампусів — як наявних, так і нових. Комплексне застосування всіх принципів забезпечить максимальний ефект. Практичне значення результатів полягає у можливості використання цих принципів при проєктуванні, новому будівництві, реконструкції та модернізації університетських кампусів, а також у навчальному процесі в закладах архітектурно-будівельного профілю при розробці проєктних завдань, методичних матеріалів, лекційних курсів і навчальних посібників.

Список літератури

1. Дмитраш О. Ю. Принципи формування архітектурної типології і проєктування міжуніверситетських культурних центрів : дис. … канд. арх. 18.00.02 / Національний університет «Львівська політехніка». Львів, 2021. 218 с.

2. Емаміанфар А. Об'ємно-планувальна організація вищих навчальних закладів архітектурного профілю в Ірані : автореф. дис. ... канд. арх. : 18.00.02 / Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. Київ, 2013. 21 с. : рис.

3. Жовква О. І. Типологічні основи архітектурно-планувальної організації духовних навчальних закладів : дис. ... д-ра архітектури : 18.00.02 / Київ. нац. ун-т буд-ва і архітектури. Київ, 2017. 421 арк. : рис. Бібліогр.: арк. 352-374.

4. Закрепа Л. М. Принципи архітектурної організації професійно-технічних навчальних закладів : дис. ... канд. арх. : 18.00.02 / Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. Київ, 2011. 190 арк. : рис. - Бібліогр.: арк. 168-181.

5. Ковальська Г. Л. Архітектурне проектування навчальних закладів : навч. посібн. / КНУБА. Київ, 2010.152 с.

6. Ковальська Г. Л. Принципи та методи оптимізації функціонально-планувального розвитку вищих навчальних закладів в існуючій міській забудові : дис. ... канд. арх. : 18.00.02 / Київський національний ун-т будівництва і архітектури. Київ, 2002. 167 арк. - арк. 156-164.

7. Ковальський Л. М. Архітектура вищих навчальних закладів. Університети 3-го тисячоліття / Л. М. Ковальський, Г. Л. Ковальська ; під заг. ред. д-ра архіт., проф. Л. М. Ковальського. Київ : Основа, 2011. 255 с.

8. Колозалі Р. В. Об'ємно-планувальна структура будівель багатопрофільних університетів (на прикладі Кіпру) : дис. ... канд. арх. : 18.00.02 / Український зональний науково-дослідний і проектний ін-т по цивільному будівництву (ВАТ КиївЗНДІЕП). Київ, 2002. 148 арк. - арк. 138-145.

9. Кравченко І. Л. Теоретичні основи формування архітектури закладів неформальної освіти : дис. ... д-ра архітектури : 18.00.01 / Кравченко Ірина Леонідівна ; Київ. нац. ун-т буд-ва і архітектури. - Київ, 2021. - 470 с. : рис.

10. Левик А. Застосування attention restoration theory (ART) у планувальній організації університетських кампусів. *Теорія та практика дизайну :* зб. наук. пр. Київ, 2025. Вип. 37. С. 159–166. DOI: https://doi.org/10.32782/2415-8151.2025.37.15.

11. Левченко Д. Р. Завдання розвитку вузівських комплексів в структурі міста Харкова. *Архітектурний вісник КНУБА* : наук.-тех. збірник. Київ : КНУБА, 2018. Вип. 14–15. С. 427–433.URL: https://repositary.knuba.edu.ua/bitstream/handle/987654321/4749/37.pdf?sequence=1&isAllowed=y. (дата звернення: 27.11.2022).

12. Левченко Д. Р. Принципи містобудівного розвитку комплексів закладів вищої освіти в структурі сучасного міста (на прикладі міста Харкова) : дис. … канд. арх. : 18.00.04 / ХНУМГ ім. О.М.Бекетова. Харків, 2018. 214 с.

13. Ольховська О. В. Формування архітектури університетських центрів XIX —першої третини XX століття (На прикладі України): дис. … канд. арх.: 18.00.01. / НАОМА. Київ, 2008. 215 с.

14. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014р. № 1556-VII. (Редакція від 12.09.2025, підстава 4574-IX). *Офіційний портал Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/687-14#Text (дата звернення: 18.09.2025).

15. Слєпцов О. С. Реконструкція громадських будівель і комплексів : Підручник для студентів навчальних закладів, які навчаються за напрямом підготовки «Архітектура», Видавничий дім А+С, Київ, 2018. 272 с.

16. Солобай П. А. Структурно-функціональне й композиційне моделювання навчальних комплексів (на прикладі університету) : автореф. дис. … канд. арх.: 18.00.01 / ХДТУБА. Харків, 2001. 17 с.

17. Солобай П. А. Типологічні основи формування архітектури вищих навчальних комплексів : дис. ... д-ра арх. : 18.00.02 / Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. Київ, 2012. 368 с. : рис. Бібліогр.: арк. 351-368.

18. Стасюк О. С. Формування архітектурного середовища вищих навчальних закладів другої половини XIX – першої половини XX століття (на прикладі Львова) : дис. ... канд. арх. : 18.00.01 / Національний ун-т "Львівська політехніка". Львів, 2003. 218 арк. - арк. 145-158.

19. Степанюк А., Кюнцлі Р. Просторове планування територій як новий вид містобудівної діяльності. Проблеми та перспективи. Архітектурний вісник КНУБА. 2021. №22-23. С. 95–101 URL: https://doi.org/10.32347/2519-8661.2021.22-23.95-101 [дата звернення: 25.03.2025].

20. Черкес Б. С., Лінда С. М. Архітектура сучасності. Остання третина XX – поч. XXI століть. Навч. Посібник, Львів: Видавництво Львівської політехніки. 2010. 384 с.

REFERENCES

1. Dmytrash, O. Yu. (2021). Pryntsypy formuvannia arkhitekturnoi typolohii i proiektuvannia mizhuniversytetskykh kulturnykh tsentriv [Principles of architectural typology formation and design of interuniversity cultural centers] : dys. … kand. arkhitektury : 18.00.02. Lviv, 218 s. {in Ukrainian}.

2. Emamianfar, A. (2013). Obiemno-planuvalna orhanizatsiia vyshchykh navchalnykh zakladiv arkhitekturnoho profiliu v Irani [Spatial planning organization of higher educational institutions of architectural profile in Iran] : dys. … kand. arkhitektury : 18.00.02. Kyiv, 21 s. {in Ukrainian}.

3. Zhovkva, O. I. (2017). Typolohichni osnovy arkhitekturno-planuvalnoi orhanizatsii dukhovnykh navchalnykh zakladiv [Typological foundations of architectural and planning organization of religious educational institutions] : dys. … d-ra arkhitektury : 18.00.02. Kyiv, {in Ukrainian}.

4. Zakrepa, L. M. (2011). Pryntsypy arkhitekturnoi orhanizatsii profesiino-tekhnichnykh navchalnykh zakladiv [Principles of architectural organization of vocational and technical educational institutions] : dys. … kand. arkhitektury : 18.00.02. Kyiv, 190 s. {in Ukrainian}.

5. Kovalska, H. (2010). Arkhitekturne proektuvannia navchalnykh zakladiv : navch. posib. [Architectural design of educational institutions: a textbook]. Kyiv: KNUBA {in Ukrainian}.

6. Kovalska, H. (2002). Pryntsypy ta metody optymizatsii funktsionalno-planuvalnoho rozvytku vyshchykh navchalnykh zakladiv v isnuiuchii miskii zabudovi [Principles and methods of optimizing the functional and planning development of higher educational institutions in existing urban development]. *Dissertation candidate of architecture*. Kyiv {in Ukrainian}.

7. Kovalskyi, L., Kovalska, H. (2011). Arkhitektura vyshchykh navchalnykh zakladiv. Universytety 3-ho tysiacholittia [Architecture of higher education institutions. Universities of the 3rd millennium]. Kyiv: Osnova {in Ukrainian}.

8. Kolozali, R. V. (2002). Obiemno-planuvalna struktura budivel bahatoprofilnykh universytetiv (na prykladi Kipru) [Spatial planning structure of buildings of multidisciplinary universities (using the example of Cyprus)] : dys. … kand. arkhitektury : 18.00.02. Kyiv, 148 s. {in Ukrainian}.

9. Kravchenko, I. L. (2021). Teoretychni osnovy formuvannia arkhitektury zakladiv neformalnoi osvity [Theoretical foundations of the formation of the architecture of non-formal education institutions] : dys. … d-ra arkhitektury : 18.00.01. Kyiv, 470 s. {in Ukrainian}.

10. Levyk, A. (2025). Zastosuvannia attention restoration theory (ART) u planuvalnii orhanizatsii universytetskykh kampusiv. *Teoriia ta praktyka dyzainu* : zb. nauk. pr. [Application of attention restoration theory (ART) in the planning organization of university campuses. *Theory and practice of design*]. № 37. S. 159–166. URL: https://doi.org/10.32782/2415-8151.2025.37.15. (data zvernennia: 17.11.2025). {in Ukrainian}.

11. Levchenko, D. (2018). Zavdannia rozvytku vuzivskykh kompleksiv v strukturi mista Kharkova. [Tasks of development of university complexes in the structure of the city of Kharkiv]. *Arkhitekturnyi visnyk KNUBA: tekh. zbirnyk – Architectural Bulletin of the KNUBA*: *scientific and technical collection*. Kyiv: KNUBA, (14–15), 427–433. https://repositary.knuba.edu.ua/bitstream/handle/987654321/4749/37.pdf?sequence=1&isAllowed=y (data zvernennia: 26.07.2025) {in Ukrainian}.

12. Levchenko, D. (2018). Pryntsypy mistobudivnoho rozvytku kompleksiv zakladiv vyshchoi osvity v strukturi suchasnoho mista (na prykladi mista Kharkova) [Principles of urban development of complexes of higher education institutions in the structure of a modern city (using the example of the city of Kharkiv). *Dissertation candidate of architectural sciences*. KhNUMH im. O. M. Beketova {in Ukrainian}.

13. Olkhovska, O. V. (2008). Formuvannia arkhitektury universytetskykh tsentriv XIX –pershoi tretyny XX stolittia (Na prykladi Ukrainy) [Formation of the architecture of university centers in the 19th and first third of the 20th centuries (Ukraine as an example)] : dys. … kand. arkhitektury : 18.00.01. Kyiv, 215 s. {in Ukrainian}.

14. Pro vyshchu osvitu : Zakon Ukrainy [On Higher Education: Law of Ukraine dated 01.07.2014. No. 1556-VII. (Revised as of 12.09.2025, basis 4574-IX). Official portal of the Verkhovna Rada of Ukraine]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/687-14#Text (дата звернення: 18.09.2025). {in Ukrainian}.

15. Slieptsov, O. (2018). *Rekonstruktsiia hromadskykh budivel i kompleksiv [Reconstruction of public buildings and complexes]* Pidruch. dlia studentiv navch. zakl., yaki navchaiutsia za napriamom pidhotov. «Arkhitektura». Kyiv: Vyd. dim A+S {in Ukrainian}.

16. Solobai, P. (2001). Strukturno-funktsionalne y kompozytsiine modeliuvannia navchalnykh kompleksiv (na prykladi universytetu) [Structural-functional and compositional modeling of educational complexes (using the example of a university)]. *Autoref. thesis candidate Arch*. Kharkiv {in Ukrainian}.

17. Solobai, P. (2012). Typolohichni osnovy formuvannia arkhitektury vyshchykh navchalnykh kompleksiv [Typological foundations of the formation of the architecture of higher educational complexes]. *Dissertation Doctor of Architecture.* Kyiv {in Ukrainian}.

18. Stasiuk, O. S. (2003). Formuvannia arkhitekturnoho seredovyshcha vyshchykh navchalnykh zakladiv druhoi polovyny XIX – pershoi polovyny XX stolittia (na prykladi Lvova) [Formation of the architectural environment of higher educational institutions in the second half of the 19th - first half of the 20th century (using the example of Lviv)] : dys. … kand. arkhitektury : 18.00.01. Lviv, 218 s. {in Ukrainian}.

19. Stepaniuk, A., Kiuntsli, R. (2021). Prostorove planuvannia terytorii yak novyi vyd mistobudivnoi diialnosti. Problemy ta perspektyvy. [Spatial planning of territories as a new type of urban planning activity. Problems and prospects]. *Arkhitekturnyi visnyk KNUBA – Architectural Bulletin of the KNUBA,* № 22-23. 95–101. URL: https://doi.org/10.32347/2519-8661.2021.22-23.95-101 (data zvernennia: 01.05.2025) {in Ukrainian}.

20. Cherkes, B., Linda, S. (2010). *Arkhitektura suchasnosti. Ostannia tretyna XX – poch. XXI stolit. Navch. Posibnyk [Architecture of the present day. The last third of the 20th – the beginning of the 21st centuries: Textbook]*. Lviv : Lviv. politekhniky {in Ukrainian}.

Levyk Anastasiia [1], Davydov Anatoliy [2]

[1] *PhD student*,
National Academy of Fine Arts and Architecture, Kyiv, Ukraine

[2] *PhD in Architecture, Associate Professor,*
National Academy of Fine Arts and Architecture, Kyiv, Ukraine

PROMISING ARCHITECTURAL AND PLANNING ORGANIZATION OF UNIVERSITY CAMPUSES IN UKRAINE, WAYS OF ITS FORMATION, RECONSTRUCTION AND MODERNIZATION

© Levyk A., Davydov A., 2025

Abstract: The article highlights the key shortcomings of the urban planning organization of university architecture, emphasizes the need to reconstruct and modernize existing university complexes in Ukraine. The inconsistency of the architectural environment of universities with modern requirements for the formation of educational space is identified. Promising principles and directions for organizing effective architectural and planning organization of university campuses for new construction, reconstruction and modernization of existing university complexes, taking into account the requirements of sustainable development, have been identified.

Research methods include the analysis of scientific research, design and construction experience. The comparative-analytical method allowed obtaining the necessary primary information to systematize the key aspects of the study. The formulation of the principles and techniques of architectural and planning organization was carried out by the method of abstraction and generalization.

The results of the study open up the opportunity to improve the conditions for receiving educational services, increase the efficiency of innovative activities, and ensure the requirements of sustainable development of educational institutions.

Conclusions. The use of these principles and techniques for new construction, reconstruction and modernization of existing universities will lead to the creation of an effective model of the university campus, a psychologically comfortable and safe architectural environment, which will affect the improvement of the quality of education.

Key words: architecture, university, university campus, functional organization, architectural and planning organization, principles.